

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

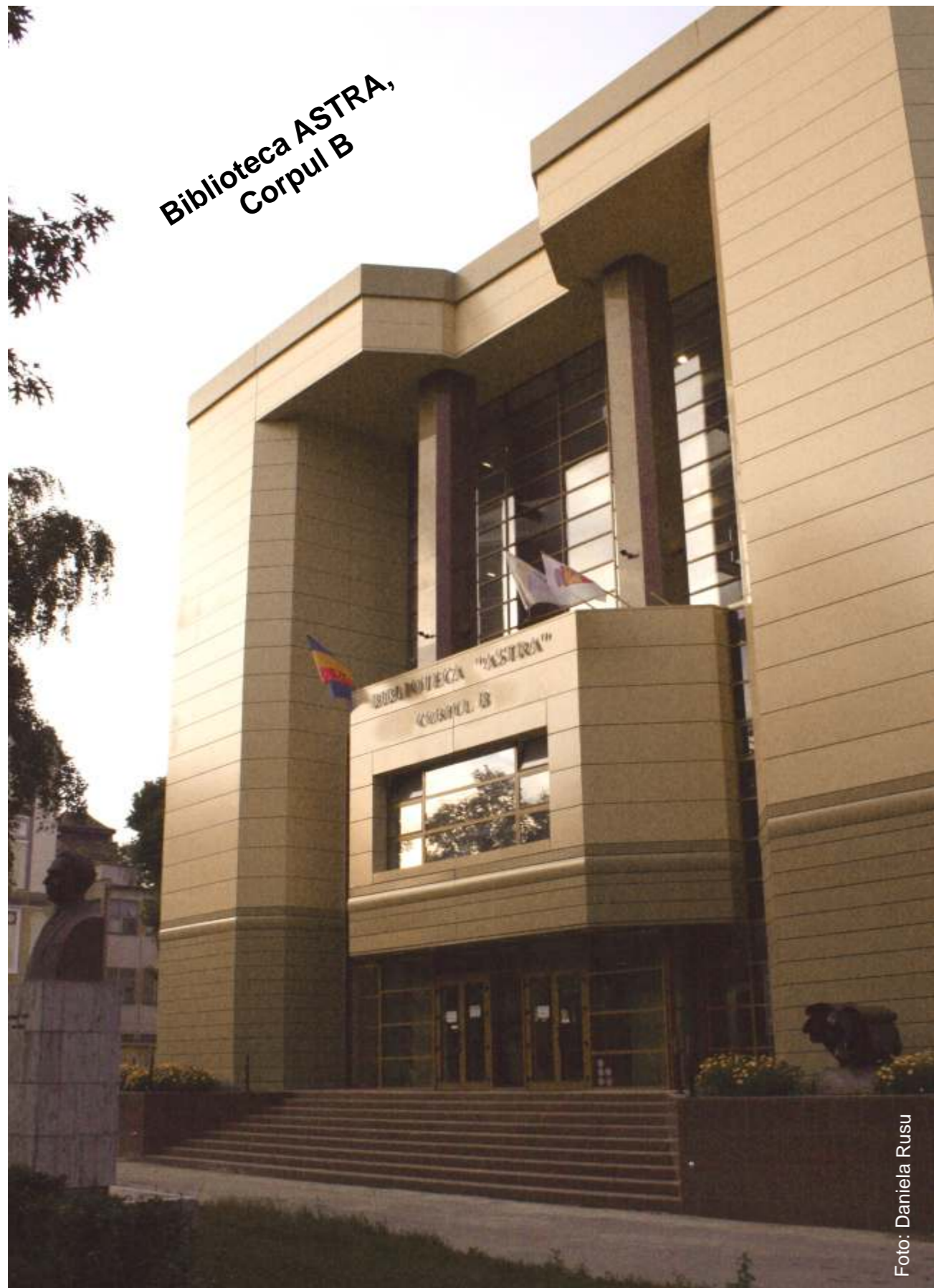
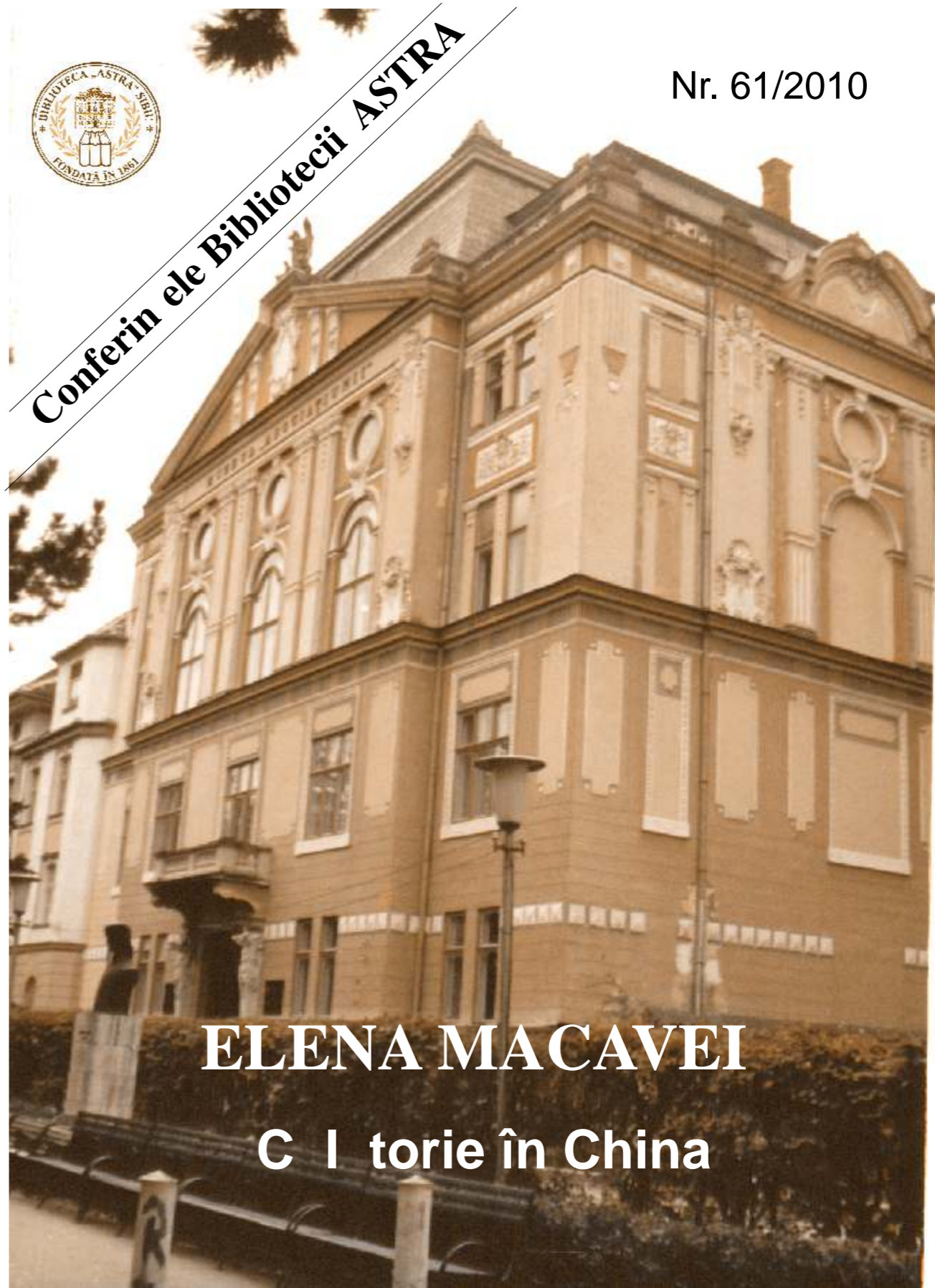

Foto: Daniela Rusu

Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 61/2010

ELENA MACAVEI
C I torie în China

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințele Bibliotecii ASTRA
Elena MACAVEI: *Călătorie în China*

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ *ASTRA* SIBIU

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

Elena Macavei

n. 1943

MACAVEI P. ELENA

Data și locul nașterii: 8 februarie 1943, Târgoviște, județul Dâmbovița

Studii

- 1951-1954 – Școala primară (clasele I-IV) în Târgoviște
- 1955-1957 – Gimnaziul (clasele V-VII) în Târgoviște
- 1958-1961 - Liceul (clasele VIII-XI) în Târgoviște
- 1961 - Examenul de maturitate (bacalaureat)
- 1961-1966 – Studii universitare. Universitatea București, Facultatea de Filosofie, secția Pedagogie – Limba și Literatura Română

Perfecționare profesională

- 1968 - Examenul de definitivat, Universitatea București
- 1976-1978 - Examenul de admitere la doctorat, două examene și un referat, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj-Napoca
- 1978 - Examenul gradul II pentru învățământ preuniversitar
- 1980 - Ultimul referat la doctorat
- 1983, 2 iulie – Susținerea tezei de doctorat: *Optimizarea educației în Casele de Copii* cu comisia constituită din: prof.univ.dr. *Andrei Dancsuly* – președintele comisiei, prof.univ.dr. *Dumitru Salade* – conducătorul de doctorat, prof.univ.dr. *Miron Ionescu*, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj-Napoca, referent, prof.univ.dr. *Ana Tucicov-*

Bogdan, Universitatea București, referent, prof.univ.dr. *Ion Drăgan*,
Universitatea Timișoara, referent

- 1983, 10 septembrie – Confirmarea titlului de Doctor în Științe Pedagogice

Activitatea profesională – didactică

- 1966-1970 – Profesoară de Limba și Literatura Română în școli profesionale din Târgoviște
- 1970-1971 – Profesoară de Psihologie și Pedagogie la Liceul Pedagogic din Târgoviște
- 1971-1977 – Asistent universitar la Institutul de Învățământ Superior Oradea
- 1978 - Psiholog la Laboratorul de Orientare Școlară și Profesională din Oradea
- 1979-1986 – Lector universitar la Institutul de Învățământ Superior Sibiu
- 1987-1989 – Profesoară de Pedagogie la Liceul Pedagogic din Sibiu
- 1990-1993 – Lector universitar la Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu
- 1993-2000 - Conferențiar la Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu
- 2001-2008 – Profesor universitar la Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu
- 2009 - Profesor universitar asociat, plata cu ora (prin pensionare) la Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu

Discipline predate: Psihologia generală, Psihologia copilului și a dezvoltării, Psihologia copilului preșcolar, Pedagogia copilului preșcolar, Pedagogia generală, Istoria pedagogiei, Cercetarea științifică în pedagogie, Asistența socială generală, Asistența familiei și a copilului.

Activitatea științifică

Cărți	14	Lucrări în volume	31
Studii în reviste	123	Cursuri și materiale uz intern	5
Articole – publicistică	174	Contracte de cercetare	3
Comunicări, conferințe	133	Recenzii primite	52

Cărți publicate

- **Familia și Casa de Copii**, Editura Litera, București, 1989
- **Pedagogie. Propedeutică. Didactică**, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997
- **Pedagogie. Teoria educației**, volumul I, Editura Aramis, București, 2001
- **Pedagogie. Teoria educației**, volumul II, Editura Aramis, București, 2002
- **Prostituția între ignorare și mistificare**, Editura Antet, București, 2005
- **Lucian Bologa. Viața și Opera**, Editura Psihomedica, Sibiu, 2005
- **Surâs, lacrimă, speranță. Publicistică psihologică și pedagogică. 1972-2005**, volumul I, Editura Psihomedica, Sibiu, 2006

- **Surâs, lacrimă, speranță. Publicistică psihologică și pedagogică. 1972-2005**, volumul II, Editura Psihomedica, Sibiu, 2006
- **Umorul în publicații astriste**, Editura Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2007
- **Tratat de Pedagogie. Propedeutică**, Editura Aramis, București, 2007
- **Educația și integrarea europeană** (coordonare), Editura Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2007
- **Țigani / Romii. Realități și perspective** (coordonare), Editura Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2008
- **Pelerini în Țara Sfântă**, Editura Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2009
- **China. Un univers fascinant de cultură și civilizație**, Editura Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2010.

Premii și distincții

- **Premiul Academiei Române „Constantin RădulescuMotru”**, 2003, pentru lucrarea *Pedagogie. Teoria educației*, Editura Aramis, București, 2001, 2002
- **Ordinul „Meritul pentru Învățământ” în grad de ofițer**, Monitorul Oficial al României, nr. 1181 / 13 decembrie 2004

Apartenența la organizații culturale

- **Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român / ASTRA**, sediul la Sibiu – Președinta Secțiunii Pedagogice și de Asistență Socială
- **Fundația ARMONIA pentru familii etnic-mixte**, sediul la București.

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 –</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007		8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i>	13
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i>	14
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i>	15

George Banu	<i>Actorul european</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i>	28
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30
Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31

Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i>	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri'a, nu are dreptu a se numerá între poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39
Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociatiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40

Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889 ...</i>	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în rolul emancipării femeii și educația copiilor</i>	50
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective)</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI</i>	52

Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China</i>	61

Prof.univ.dr. **Elena MACAVEI**,

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu

Președinta Secțiunii Pedagogice și de Asistență Socială a ASTREI

Călătorie în China*

“Acum, mai bine de un deceniu
Cineva mi-a zâmbit.
Nu m-a atins vreun înțeles
Doar frumusețea din surâs.
Nu știu ce i s-a întâplat de-atunci
Doar zâmbetul îl aflu viu în suflet.
Nici gând uitării să-l pot da.
Cu timpul îmi devine tot mai drag.
Am scris mulțime de povești iubirii pentru el
Și-nchipuirea mea l-a pus în câte aventuri.
De caută citindu-le, unii tristețea
Iar alții numai desfătarea,
Mâhnire sau plăcere
Își au izvorul în acel zâmbet.
N-am mai avut norocul să-i reîntâlnesc stăpânul
Căruia-i mulțumesc că mi-a zâmbit frumos”.

Un zâmbet, *Hu Shi* (1891-1961)

* Conferință ținută în ziua de 11 mai 2010.

China, *Împărăția civilizată de sub cer* / Tian Xia, *Împărăția din centrul lumii* / Zhongguo, cum se traduc metaforic denumirile țării, a fascinat și continuă să fascineze pe cei care au pătruns, prin lectură și călătorii, în universul culturii și civilizației, vechi de peste 5000 de ani, dar cu urme de civilizație paleolitică și neolitică, existente în urmă cu alte milenii.

Inventivului popor chinez, autoizolat fizic și cultural de Marele Zid, i se atribuie mai multe descoperiri, printre care: ceramica, țigla, porțelanul, mătasea, hârtia, cerneala / tușul, scrisul, praful de pușcă, moara de apă, roaba, busola, ceasul de apă, abacul, seismograful, magnetul, banii de hârtie, tiparul. Tehnic și tehnologic, chinezii au excelat, de timpuriu, prin: prelucrarea jadului, producerea porțelanului și a mătăsii, producerea fontei, oțelului, forarea petrolului, construirea fortificațiilor, digurilor, canalelor, sistemelor de irigații, podurilor, templelor, palatelor.

Și în domeniul culturii chinezii au excelat. Creatorii în domeniile filosofice, științifice și artistice și-au lăsat amprenta în cultura caracterizată prin profunzime, subtilitate și rafinament și i-au asigurat perenitatea. Și-au păstrat continuitatea filosofii *taoistă*, avându-l ca reprezentant principal pe **Lao Zi** (604-517 î.H), lucrarea fundamentală este *Tao de Jing* / Cartea Căii și Puterii Ei, și *confucianistă*, avându-l ca reprezentant pe **Kong Fuzi**, latinizat de iezuiți **Confucius** (551-479 î.H), lucrarea fundamentală este *Analecte* / Dialoguri Filosofice. Aceste orientări filosofice, cu toate persecuțiile din perioada Revoluției Culturale, cu sloganele: “taoismul - rușinea Chinei” și “dărâmarea șandramei lui Confucius”, au intrat și au rămas în istoria filosofiei universale și interesant este faptul că științele și artele, dar și mentalitățile sociale și politice chineze contemporane sunt impregnate de taoism și de confucianism, mai mult, fundamentează perseverența întrecerii în orice domeniu, lupta pentru înalta performanță, dorința de a învinge.

În special filosofia morală a lui Confucius modelează și astăzi gândirea și atitudinile individului, comportamentul lui social, gândirea și conduita politică comunitară. Fără îndoială, învățătura lui Confucius a fost și este un model de educație prin îndemnurile și recomandările ce se adresau și se adresează conducătorilor și supușilor, guvernanților și guvernaților, prin valorile morale: modestia, supunerea, pietatea, loialitatea, stoicismul, sacrificiul de sine, armonia, înțelepciunea, datoria, simțul competiției, dorința de a învinge.

Îndemnul lui Confucius la autoperfecționare și desăvârșire a fost și este respectat cu sfințenie și astăzi: *“Începând cu omul cel mai înalt în funcție și până la cel mai umil și necunoscut, toți au o obligație comună: îndreptarea și desăvârșirea propriei persoane; sau altfel spus, autoperfecționarea constituie fundamental oricărui progres și al oricărei dezvoltări morale”*.

Performanțe deosebite s-au obținut, în China istorică, în domeniile astronomiei și astrologiei, matematicilor și filologiei, artelor marțiale, artei războiului, medicinei și farmaciei, științelor istorice, artelor: literatură, caligrafie, pictură, arhitectură, muzică, dans, teatru, circ, multe și-au păstrat continuitatea.

Transmiterea valorilor culturii și civilizației din străvechi timpuri a fost posibilă datorită unei performanțe speciale – *a scrisului* și, mai târziu, a *tiparului*. Inventarea scrierii datează, după unii cercetători, din perioada legendarului Împărat Galben / Huangdi (jumătatea mileniului III î.H.), primele ideograme fiind scrijelate pe carapace de broască. În secolul III î.H., s-a unificat scrierea iar tiparul cu caractere mobile a fost descoperit, mai târziu, în secolul IX. În Europa, invenția tiparului aparține lui Johann Gutenberg și datează din 1440.

12..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Preocupările științifice timpurii s-au obiectivat în *tratate de astronomie și astrologie, de filologie, matematică, medicină și farmacie*. Exemplificăm. În domeniul astrologiei, una dintre cele mai vechi cărți de divinație este *Yi Jing / Cartea Sacră a Schimbărilor*, datată în mileniul II, după alți cercetători, în mileniul I î.H. și pe care se întemeiază întocmirea calendarului și a horoscopului. Practicile străvechi, de pe vremea legendarului *Împărat Galben / Huangdi* (mileniul III î.H.), de masaj, acupunctură, presopunctură, de fitoterapie, s-au structurat, de-a lungul timpurilor, în perioadele dinastiilor *Zhou, Han și Tang*. În 1578, **Li Shizhen** a creat un tratat de medicină și farmacie în 53 de volume, autorul fiind considerat, pe drept, cel mai mare medic chinez din toate timpurile. Cel puțin două lucrări de istoriografie și-au păstrat valoarea până în zilele noastre: *Însemnări istorice* ce aparține lui **Sima Qian** (sec. II î.H.), *Istoria Dinastiei Han* a lui **Ban Zhao** (sec. I d.H.), prima femeie –savant a Chinei.

O altă dominantă a culturii chineze este *arta* cu diferite ramuri: *literatura, caligrafia, pictura, arhitectura, muzica, dansul, teatrul, ciroul* – unele și-au păstrat continuitatea. Spre exemplu, sunt recunoscute ca valori literare și astăzi: *Cartea Stihurilor, Cartea Riturilor, Cartea Sacră*, din perioada *Dinastiei Zhou* (sec. X î.H.), operele poezilor: **Sima Xiang** (sec. II î.H.), **Li Tai Pe, Wan Wei, Du Fu** ș.a. din perioada *Dinastiei Tang* (sec. VIII d.H.). Primul mare caligraf, **Wang Xishi** (secolul IV d.H.) este și astăzi un model pentru cei care se inițiază în această delicată artă.

Chinezii au excelat și excelează în **sport**, în anumite sporturi, ei au o tradiție îndepărtată a artelor marțiale – **Kung Fu** – constituite după pătrunderea budismului în China, în secolul I d.H, din care au derivat mai multe stiluri: *taijiquan, nanquan, xixgyiquan, changquan* ș.a., adaptate și

răspândite de japonezi ca: *judo, jiu jits, shiatsu, ninja*, prezente în concursuri mondiale, europene, olimpice.

O performanță recentă a fost organizarea **Olimpiadei de la Beijing**, în 2008, și ocuparea, de către China, a locului I între cele 86 de țări medaliate. Din autocar am privit **Satul Olimpic, Stadionul Național / Cuibul Păsărilor, Centrul Național Acvatic / Cubul de Apă, Centrul Național pentru Arte Performante**, cu design-uri postmoderne, futuriste. 40 de miliarde de dolari au fost investite în construcțiile menite să creeze condiții optime evenimentului sportiv mondial.

Rivalitățile dintre formațiunile statale au determinat dezvoltarea **tehnicilor militare** și întocmirea, în perioada *Dinastiei Qin* (sec.III î.H.) a unui tratat, *Arta războiului*”, elaborat de **Sun Tzu**, cu idei surprinzător de actuale. Enunțăm câteva idei: *„Întreaga artă a războiului este bazată pe înșelătorie. De aceea, dacă ești capabil, simulează incapacitatea, dacă ești activ, simulează pasivitatea. Dacă ești aproape, fă să se creadă că ești departe și dacă ești departe, fă să se creadă că ești aproape. Momește inamicul pentru a-l prinde în capcană, simulează dezordinea și lovește. Când inamicul se concentrează, pregătește-te să lupți contra lui. Acolo unde este puternic, evită-l. Enervează-l și derutează-l pe general. Când inamicul se află în repaus, obosește-l. Dacă este unit, dezbină-l. Atacă-l acolo unde nu este pregătit, acționează când nu se așteaptă”*.

Tot la nivelul unei performanțe, schimbând registrul de abordare, se află și crearea **haremului - yi fuo duo qi** - plasată în vremea Împăratului Galben (? 2697-2597 î.H.) și **texte cu conținut erotic** scrijelate pe carapace de broască. Rostul haremului era de a asigura suveranului și nobililor urmași, de a le oferi plăceri constante, variate și rafinate. Se credea că dragostea și sexul sunt la fel de importante ca hrana și apa, că viața sexuală intensă, variată,

14..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

sofisticată prelungește viața și duce la nemurire. Lumea haremului, stratificată în 14 ranguri, era tensionată din cauza concurenței acerbe dintre femeile diferitelor ranguri pentru a intra și a se menține în sfera de atracție a împăratului sau a nobililor, pentru a le oferi urmași, pentru a ajunge în poziții sociale râvnite, pentru a ajunge pe Tronul Dragonului Galben. În dormitoarele haremurilor s-au afirmat concubinele, unele dintre ele fiind favorite; unele au ajuns în pozițiile dorite, au devenit soțiile împăraților și nobililor, și-au urcat copiii pe tron, altele au fost victimele intrigilor și crimelor. Unele au rămas în istorie pentru frumusețea lor, pentru educația aleasă, pentru talentele artistice, altele au rămas în istorie pentru implicarea în comploturi de schimbare a împăraților și dinastiilor.

Unii suverani au rămas în istorie și prin anecdotele ce circulau în legătură cu viața lor sentimentală și erotică. Spre exemplu, despre ultimul împărat din *Dinastia Zhou de Apus, You* (781-771 î.H.) se spune că era mereu în căutare de experiențe erotice, că a fost captivat de o frumusețe din harem, *Bao Shi*, căreia nu-i putea intra în grații. Pentru a-i smulge un zâmbet, împăratul s-a gândit să-i facă o surpriză, aprinzând rugul de semnalizare de pe terasa palatului ce, în mod obișnuit, avertiza pericolul de invazie a barbarilor. Oștenii, alarmați, s-au prezentat dar au fost dezamăgiți de glumă. Bao Shi a zâmbit. Împăratul a repetat figura, soldații nu au mai reacționat, barbarii au năvălit, i-au luat prizonieri și pe împărat și pe frumoasa mofturoasă și, de atunci, a rămas butada: *o împărăție pentru un zâmbet*.

În istorie au intrat concubine și curtezane, unele devenite regente și împărătese, s-a dus faima frumuseții și inteligenței unora dintre ele precum: *Yang Guifei, Yuan Yuan, Li Shi Shi* ș.a. Frumusețea și inteligența erau monedă de schimb – o tânără chinezoaică frumoasă și cultivată era plătită cu 1000 de cai de către mongoli.

Pe orice lector al unor lucrări referitoare la lumea chineză, pe orice călător în acest teritoriu asiatic îl frapază parcursul istoric îndelungat, începând din paleolitic și neolitic, continuând cu epocile dinastice. Cu 500.000 de ani în urmă, a trăit Omul din Pekin / Sinantropus Pekinensis, descoperit lângă Pekin / Beijing, în 1923. În intervalul 11.000-6.000 de ani, au apărut civilizații în jurul fluviilor Huang He / Fluviul Galben și Yangzi / Fluviul Albastru. La mijlocul mileniului III î.H, învăluit în legendă, a domnit Huangdi / Stăpânul sau Suveranul Galben (? 2697-2597 î.H).

Au urmat epocile dinastice: **Xia** (2100-1600 î.H.), **Shang** (1600-1100 î.H.), **Zhou** (1100-221 î.H.), **Qin** (221-206 î.H.), **Han** (206 î.H.-220 d.H.), **Cele 3 Regate** (220-280), **Jin** (265-419), **Dinastiile de Nord și de Sud** (422-589), **Sui** (581-618), **Tang** (618-907), **Cele 5 Dinastii** (907-960), **Song** (960-1279), **Yuan** (1279-1368), **Ming** (1368-1644), **Qing** (1694-1911).

În perioada Dinastiei Qing au avut loc: războaiele opiumului (1841, 1856), în urma cărora China a fost obligată să-și deschidă porturile pentru comerțul cu Occidentul și, de fapt, să intre în relații cu Occidentul. Marea Britanie a transformat Hong Kong în dominion și Portugalia a transformat Macao în colonie. A urmat revoluția antimonarhică (1911-1913), organizată de Liga condusă de **Sun Yatsen**, când a fost detronat ultimul împărat, Puyi (1906-1967), nepotul împărătesei Ci Xi (1852-1908). Sun Yat Sen a întemeiat Partidul Gomindan, China fiind declarată republică. Un timp s-au aliat Mao Zedong și Chiang Kaiși, comandantul armatei și șeful partidului Gomindan, în războaiele cu japonezii dar, diferența viziunilor politice i-a separat și i-a transformat în dușmani ireconciliabili. În anul 1921, la Shanghai, a luat ființă Partidul Comunist Chinez.

Au urmat războaiele civile (1924-1949), la 1 Octombrie 1949 s-a proclamat Republica Populară Chineză, Mao Zedong a fost președinte, Zhou

16..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Enlai, premier iar Ciang Kaiși s-a retras în Taiwan unde, în 1950, s-a declarat Republica Chineză Taiwan. A urmat Epoca comunistă **Mao Zedong** (1949-1976) cu Marele Salt Înainte, de construire a socialismului, cu Cele 100 de Flori, propagandă de încurajare a deconspirării celor cu gândire de dreapta, cu Revoluția Culturală (1966-1971), orchestrată de Banda celor patru în frunte cu Jiang Qing (1914-1991), soția lui Mao. Din 1978 s-au derulat ample mișcări de reformă în toate domeniile, cu prioritate în domeniul economic. China și-a proiectat să-și depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare, să construiască o economie de piață socialistă, să devină un actor important pe scena mondială, să răspundă provocărilor lumii moderne și postmoderne, să devină o superputere mondială.

China este a treia țară ca mărime în lume, după Rusia și Canada, cu o suprafață de 9.758.801 km² și o populație de 1,323 miliarde, ceea ce reprezintă 1/5 din populația globului. Din întreaga populație, 91,9 % sunt chinezi-han și 8,1 % sunt minorități (55). Administrativ, China este împărțită în 22 de provincii, două regiuni cu statut autonom special – Macao și Hong Kong, 5 regiuni autonome, 4 municipii cu subordonare republicană – Beijing, Shanghai, Xian, Chonqing, 300 de prefecturi, 2500 de județe.

Nu există o religie oficială și statisticile oferite de diferite surse completează, la rubrica religie, ateism. *Taoismul* și *confucianismul* sunt filosofii și religii structurate în secolele VII-VI î.H. Credincioșii merg în temple și vizitează mănăstiri. *Budismul* a fost adus din India în secolul I d.H, în timpul Dinastiei Han, credincioșii merg la temple și vizitează mănăstiri. Islamul s-a răspândit în China la sfârșitul secolului al VII-lea și credincioșii se roagă în moschei. *Creștinismul* s-a răspândit în China în secolul XIII, s-a extins în secolul al XVIII iar credincioșii frecventează și se roagă în biserici.

China este republică semiprezidențială, conducerea politică este asigurată de Congresul Național al Poporului (Parlamentul) și de Consiliul de Stat (Guvernul). Președintele Republicii este **Hu Jintao** iar premier este **Wen Jiabao**. Poziția politică principală aparține Partidului Comunist Chinez, partidul cu cel mai mare efectiv din lume. Armata permanentă, cu cel mai mare efectiv din lume, apără cuceririle poporului chinez. Capitala este **Beijing**, în traducere, “Capitala Nordică”.

Flora și fauna sunt extrem de bogate, multe sunt endemice, dat fiind clima variată: temperat-musonică, continentală, subtropicală, tropicală. Botaniștii au înregistrat peste 32.800 de plante, o zecime este specifică arealului chinez. De aici s-au răspândit în lume: bumbacul, cireșul, prunul, camelia, irisul (stânjenelul), trandafirul. Spațiul natural chinez este populat de peste 104.500 de specii de animale, cel mai cunoscut și popularizat animal este ursul panda uriaș, ocrotit special din cauza pericolului de dispariție.

Limba chineză sau han este de origine sino-tibetană, are 8 mari dialecte și câteva sute de subdialecte importante. Dialectul *mandarin* sau *putonghua* este standard, vorbit în nord, în Beijing, la radio, la televiziune, este limbă oficială la ONU. Dialectul *wu* se vorbește în Shanghai, dialectal *yue* se vorbește în Guangzhou / Canton și în Hong Kong. S-a construit, în 1958, la recomandarea lui Mao Zedong, un dialect romanizat, fonetic cu semne pentru 25 de litere / sunete. Dialectele și subdialectele sunt atât de diferite încât vorbitorii din diferite zone apelează de multe ori la limba engleză pentru a se înțelege. În schimb, scrierea este unitară, este înțeleasă de toți. Are caracter ideografic, după unele surse, are 35.000 de semne, după altele, 50.000 . Presa folosește aproximativ 3-4000 de semne, cei instruiți folosesc în jur de 5-6000 de semne, savanții folosesc zeci de mii de semne. Așa cum îi stă bine unui călător, am învățat și câteva expresii: **Ni hao** = Salut; **Hau zi zi** = Bună ziua;

18..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Uan sang hao = Bună seara; **Sin nian hao** = An Nou fericit; **Uo ai ni** = Te iubesc; **Tai dien** = La revedere, **Canbei** = Noroc, **Shie, shie** = Mulțumesc.

China istorică trezește și menține admirația pentru valorile culturii și civilizației multimilenare. China contemporană, după 500 de ani de stagnare feudală, după *Epoca comunistă originală Mao Zedong*, *Dragonul adormit* cum era numită China, se află, de câteva decenii, într-un vârtej al reformelor de deschidere spre lume, de trecere de la comunismul maoist la economia de piață performantă.

Artizanul derulării reformelor, după 1978, a fost **Deng Xiaoping** (1904-1997), membru marcant al Partidului Comunist Chinez, afirmat în perioada ascensiunii lui Mao, dar persecutat, după câteva decenii, din cauza unor vederi personale deviate spre dreapta. După moartea lui Mao Zedong (1976), după Plenara PCC din 1978, liderul chinez **Deng**, împreună cu economistul **Chen Yun** au stabilit strategia reformei pe baza modelului *economia de piață socialistă* și pilonii politicii: *economia (agricultura, industria, comerțul), apărarea, știința și tehnologia, educația*.

Îndemnul adresat poporului de către liderul Deng Xiaoping a fost: *îmbogățiți-vă*. Pragmatismul reformei economice în temeiul căreia China trebuia să se deschidă spre lume, să colaboreze cu state, indiferent de regim politic, rasă, naționalitate, religie, este concentrat exprimat în aforismul: *Nu contează dacă o pisică este albă sau neagră, atâta timp cât prinde șoareci*, în convingerea că *dacă trecutul nu poate fi schimbat, viitorul poate fi construit*. Cât privește analiza activității fostului lider comunist Mao Zedong, Plenara din 1978 a recunoscut atât meritele cât și erorile acestuia, prioritatea fiind aceea de a privi în viitor.

Retrocedarea posesiunilor engleză și portugheză – *Hong Kong* (1997) și *Macao* (1999) a determinat acceptarea înțeleaptă a realității : *o țară, două*

sisteme – și acordarea autonomiei administrative și economice timp de 50 de ani.

Pentru construirea economiei de piață era nevoie de investiții autohtone și străine, de înalte tehnologii, de eliminarea clișeului că științele și tehnica occidentale vin dintr-o lume decandentă și au efecte nocive. Drept urmare, s-au luat măsuri de organizare a întreprinderilor pe criterii de rentabilitate, la sate s-au creat, în locul asociațiilor comuniste, comunități de tip familial / *xiang*, au fost împrumăriți fermieri, forma de bază a proprietății fiind aceea de stat. S-au încurajat afacerile private, s-au acordat libertăți manageriale, s-au liberalizat prețurile. Pentru o dezvoltare industrială intensivă cu destinația export, s-au creat *zone economice speciale*: *Shenzhen, Zhuhai, Shanton, Xiamen*, urmate de alte zeci de orașe cu același statut, producția lor fiind destinată exportului.

Reformele economice au dat **rezultate** scontate.

În ultimii ani, *ritmul de creștere economică* a fost de 8-11 % anual, au scăzut importurile, au crescut exporturile. În 2009, creșterea economică a fost de 8,4 %, față de 7,2 %, cât estimase Banca Mondială. Creșterea economică este asigurată nu de dinamismul consumului intern, ci de ponderea exporturilor. În 2010, economia Chinei este prognozată a crește cu 9,5 %. Cum obiectivul general este re poziționarea Chinei din țară în curs de dezvoltare în superputere mondială, în câteva decenii s-a apropiat de recordurile prognosticate. În 2006, China a ajuns a patra putere economică a lumii, după SUA, Japonia, Germania, în 2009, a ajuns a doua putere economică, devansând Germania și Japonia, după SUA.

Cu toată recesiunea economică mondială, China a devenit *cel mai mare exportator*. Este al doilea partener comercial al Uniunii Europene și principala sursă a importurilor UE. Și Uniunea Europeană este al doilea mare

20..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

exportator în China, după Japonia, cu o pondere de 17 % din volumul valoric total al comerțului Chinei. Ceilalți parteneri sunt, în ordine: SUA (13,9 %), Japonia (10,6 %), Hong Kong (9,7 %), Coreea de Sud (7,8 %). S-a creat o nouă zonă de liber schimb dintre ASEAN / Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est și China, fiind cea mai mare piață de desfacere, după mărimea populației (1,9 miliarde), și a devenit funcțională la 1 ianuarie 2010. (*Tribuna Economică*, nr. 4/ 2010). Se urmărește impunerea monedei **asian**.

Ca **mărime a economiei naționale**, China ocupa, în anul 2000, locul 9, în 2007, locul 4, în 2008, locul 3, după SUA și Japonia, în 2009, locul 2, după SUA. **Venitul național brut** a crescut: în 2007, valoarea acestuia era 3.121 miliarde de dolari, în 2008, 3.405 miliarde de dolari, în 2009, 3.691 miliarde de dolari. **Venitul pe cap de locuitor** este însă redus, fiind peste 400 de milioane de săraci iar politicile sociale sunt restrânse.

Nevoia de energie a determinat construirea gigantului **Baraj al celor trei Defilee** de pe Yangzi / Fluviul Albastru, **Sanxia**, ce a necesitat cheltuieli de peste 15 miliarde de lire sterline. Cel mai mare și cel mai modern baraj din lume, ce a trezit numeroase controverse pe considerente tehnice și ecologice, a fost început în anul 1994 și a fost terminat în 2006. Este prevăzut un alt proiect gigant, construirea a **4 canale** ce vor lega fluviile: Huang He, Yangzi, Huaihe, Haihe, proiect ce va costa 30-40 miliarde de lire sterline.

China își propune consolidarea poziției ca **putere nucleară**, fiind unul dintre cele cinci state nucleare din Asia-Pacific, alături de Rusia, India, Pakistan, Coreea, creșterea performanțelor în domeniul **astronauticii** și **modernizarea armatei**.

Mulți se întreabă, ne întrebăm și noi, **care sunt factorii** ce pot contribui la explicarea performanțelor și recordurilor economice deosebite ale Chinei, pe care istoria modernă a obligat-o să parcurgă etape traumatizante de

la feudalism la socialism rigid maoist și de la acesta la economia de piață, la deschiderea spre lumea modernă și postmodernă, la re poziționarea din postura de țară în curs de dezvoltare în aceea de superputere mondială.

Presupunem câțiva *factori* importanți. China are cea mai mare piață de desfacere și piață de forță de muncă disponibilă și ieftină. Statul face investiții masive în economie, duce o politică de favorizare a investițiilor străine, de stabilire a relațiilor speciale cu Hong Kong, Macao, Taiwan, relații cu numeroase țări indiferent de regim politic, naționalitate, rasă, religie, relații cu state europene, asiatice, americane, africane, arabe. Statul orientează politica economică spre creșterea ponderii exportului față de import, spre transferul de tehnologii performante, duce o politică a prețurilor scăzute.

Performanțele și recordurile se explică și prin importanța acordată educației, învățământului în general, învățământului superior, în special, accesul făcându-se prin examene severe, obiectivul este crearea resurselor umane de calitate, cu înalte competențe, cu comportamente morale modelate, din secolul V î.H, de învățăturile lui Confucius. Se acordă o importanță deosebită cercetării științifice, dovadă, existența a mii de centre de cercetare științifică și de inovare tehnică. Sunt, credem, și alte explicații ale performanțelor și recordurilor economice, printre care: continuitatea mentalităților imperiale, de supunere, de respectare a ierarhiilor, conștiința propriei superiorități și unicități, perseverența de a intra în competiție, de a risca, de a învinge. Nu sunt lipsite de importanță nici spiritul econom al oamenilor de rând, nici modestia pretențiilor lor de viață confortabilă.

Reconstituim principalele obiective turistice.

După 12 ore de zbor, am ajuns la **Beijing / Pekin**, port la Marele Canal, construit în secolul VI, în perioada Dinastiei Sui. Este unul dintre

22..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

orașele vechi ale Chinei, reședință a dinastiilor Yuan, Ming și Qing, o metropolă impunătoare, cu zgârie-nori și clădiri tradiționale, cu autostrăzi și poduri suspendate, cu monumente de cultură vechi, moderne și postmoderne, cu cartiere tradiționale și hutonguri (alei înguste), cu mii de institute de cercetare și de universități. Încântă deopotrivă locurile tradiționale, decorațiile cu efecte estetice deosebite, construcțiile moderne și postmoderne, arterele comerciale, parcurile, grădinile. Nu ne-a surprins că pretutindeni se muncește, că se construiește febril. Am observat, în timpul călătoriei cu trenul, cum de-a lungul căii ferate, pe sute de km, mii de macarale funcționau. Ziua de lucru începe la ore diferite – 7, 8, 9 – pentru fluidizarea traficului la ore de vârf, niciunde n-am văzut oameni stând.

Ca obiective turistice importante am avut: *Piața Tiananmen, Marele Zid, Orașul Interzis, Palatul de Vară, Templul Cerului, Complexul Mormintelor Dinastiei Ming.*

Ne-a impresionat **Piața Tiananmen**, “Piața Păcii Cerești”, cea mai mare din lume, urmată de Piața Roșie din Moscova. În acest spațiu se desfășoară evenimente oficiale, se celebrează sărbătorile, cea mai mare fiind *Sărbătoarea Primăverii* sau *Anul Nou*, 2010 fiind Anul Tigrului, un an imprevizibil și exploziv, agitat, marcat de neînțelegeri și conflicte, un an al extremelor, când vor câștiga cei perseverenți și puternici. Va urma Anul Iepurelui (2011), un an liniștit, un an al diplomației. În același impresionant spațiu, am admirat din exterior *Mausoleul Mao Zedong* flancat de *basoreliefuri cu scene revoluționare, Muzeul Revoluției Chineze, Palatul Adunării Populare* (Parlamentul). Tribuna, cu portretul lui Mao, era pregătită pentru sărbătorirea Zilei Naționale cu defilări fastuoase – 1 Octombrie și aniversarea a 60 de ani de la crearea republicii. Pe panouri uriașe se difuzau imagini din diferite regiuni ale Chinei.

Am așteptat cu nerăbdare să urcăm pe **Marele Zid**, despre care se spune că se vede din spațiul cosmic. Este emblema Chinei perene, simbolul civilizației chineze, una dintre minunile lumii. George Călinescu, în lucrarea-jurnal “Am fost în China nouă”, publicată în 1955, l-a descris metaforic ca fiind “o fantezie lirică, o colosală melodie arhitectonică scrisă pe munți”. Construirea Zidului a început în secolul III î.H, pe vremea împăratului Qin Shi Huangdi cu scopul de a apăra imperiul de barbari, de a proteja Drumul Mătăsii. A fost extins, reconstruit în timpul dinastiilor Han și Ming.

Astăzi, Zidul are o lungime de 6350 km, o înălțime de 8 m, o lățime de 8 m și o grosime de 5-6 m. În trecut era prevăzut cu turnuri de pază, puncte strategice de semnalizare a apropierii dușmanilor. În perioade pașnice, spațiile garnizoanelor se transformau în piețe comerciale. Am urcat și am coborât o porțiune a Zidului, am admirat colosul de piatră șerpuind pe crestele munților, într-un peisaj autumnal splendid, ne-am fotografiat și ne-am gravat numele pe medalii-artizanat, immortalizând dorința, în sfârșit, împlinită de a fi pe istoricul și legendarul Zid.

Am schimbat registrul trăirilor vizitând **Complexul Mormintelor Dinastiei Ming**, complex funerar ce se întinde pe o suprafață de 40 km², aflat în patrimoniul UNESCO. Ne-am delectat în spațiul **Palatului de Vară**, construit în vremea împărătesei Ci Xi (1852-1908) și al grădinilor spectaculoase. Cu emoție ne-am îndreptat spre **Orașul Interzis**, un alt punct turistic de maxim interes, cel mai vast ansamblu arhitectonic vechi al Chinei, aflat în patrimoniul UNESCO. Eram pregătiți sufletește să intrăm într-un loc de taină, în **Palatul Imperial**, reședința a 24 de împărați din dinastiile Ming și Qing, timp de aproape 500 de ani, loc de nepătruns, cândva, pentru oamenii de rând. Impresionați și încântați am trecut prin dantelăriile de lemn ale porților, am vizitat câteva dintre cele 9999 de pavilioane construite de împărați: *Palatul*

24..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Supremei Armonii, Palatul Păstrării Armoniei, Palatul Purității Cerești, Palatul Hrănirii Sufletului, Curțile alăturate destinate haremului ș.a.

Cu interes și bucurie am vizitat **Templul Cerului**, capodoperă a artei sacre chineze, aflat în patrimoniul UNESCO, construit în timpul celui de-al treilea împărat Ming, Yong Le, în 1420. Aici se înălțau rugăciuni Cerului pentru recolte bogate, se studia astronomic cerul, se efectuau măsurători astronomice, se întocmeau hărțile cerești. În mijlocul templului veghează dragonul și foenixul, simbolurile familiei imperiale.

Din autocar am privit construcții din **Satul Olimpic**, ridicate pe locul unui cartier tradițional cu hutonguri (alei înguste). De la distanță am privit **Stadionul Național / Cuibul Păsărilor**, cel mai mare stadion acoperit din lume, **Centrul Național Acvatic / Cubul de Apă**, **Centrul Național pentru Arte Performante**, cu design-uri postmoderne, futuriste.

Documentându-ne, am aflat că, pentru organizarea Olimpiadei de la Beijing din 2008, s-au alocat 40 de miliarde de dolari pentru construirea și renovarea a 72 de stadioane și arene de antrenament, 59 de șosele noi, 3 poduri noi, o linie de metrou specială, un nou aeroport, zgârie-nori pentru sedii ale birourilor de presă, noi hoteluri pentru cazarea oaspeților. Din presă am aflat că, dintre cele 204 țări participante și cele 84 de țări medaliat, primele 5 locuri au fost ocupate de: **China** (51 aur, 21 argint, 28 bronz), **SUA** (36 aur, 38 argint, 36 bronz), **Rusia** (23 aur, 21 argint, 15 bronz), **Marea Britanie** (9 aur, 13 argint, 28 bronz), **Germania** (16 aur, 10 argint, 15 bronz). Au urmat: **Australia, Coreea de Sud, Japonia, Italia, Franța** etc. **România** a ocupat locul 17 (4 aur, 1 argint, 3 bronz).

Am vizitat alte două orașe de importanță istorică, foste capitale imperiale, **Xian** (Sian) și **Luoyang**. Am admirat centrele istorice, autostrăzile și clădirile ultramoderne, aglomerația de oameni foarte ocupați. În **Xian**, cel

mai important oraș istoric al Chinei, contemporan cu Roma, am vizitat centrul istoric cu cele *două turnuri – al Clopotului și al Tobei* ce vesteau începutul zilei și al nopții. În mod special ne-a impresionat **Marea Pagodă a Gâștei Sălbatică**, cu aspectul unei piramide în 7 trepte, construite în perioada Dinastiei Tang, în 652, în scopul adăpostirii textelor sacre budiste. Am urcat în pagodă, am privit frumosul oraș de la înălțimea lăcașului sacru. O destinație turistică deosebită a fost **Situl arheologic și Muzeul Armata de Teracotă**, în Lutong, la 30 km de Xian. Acest complex subteran a fost construit la ordinul împăratului Qin Shi Huangdi (221-206 î.H.) pentru a-și asigura nemurirea. Împăratul a ordonat și îngroparea de vii a cailor, slujitorilor, concubinilor, să-i țină de urât în lumea de dincolo. Neobișnuita cetate subterană a constituit descoperirea arheologică a secolului XX, se află în patrimoniul UNESCO. Cele peste 8000 de statui, reprezentând pedestri, arcași, arbaletisti, ofițeri superiori, fiecare în greutate de 200 kg, cu cai și care de luptă impresionează prin expresivitatea și individualizarea figurilor, prin modul excepțional de conservare.

În **Luoyang**, “Orașul bujorilor”, o altă capitală istorică a Chinei și leagănul culturii chineze unde au trăit, printre alții, poeții: **Li Bai, Du Fu**, istorici, medici celebri, astronomi, ne-au trezit interesul și am admirat **Templul Calului Alb**, construit inițial în timpul Dinastiei Han și reconstruit în timpul Dinastiei Tang (sec. IX), în amintirea preoților budiști care, pe un cal alb, au adus scrieri sacre. La 13 km de Luoyang, ne-am oprit să vizităm un alt complex impresionant, **Grotele Budiste de la Longmen**, una dintre cele șapte minuni ale lumii medievale. În cele 2137 de grote s-au construit, în secolele V-VII, peste 100.000 de statui budiste, cea mai mare are o înălțime de 17 m, cea mai mică, 2 cm, și basoreliefuli cu scene budiste.

26..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nu toate statuile au rezistat timpului, unele s-au deteriorat, altele au fost distruse în perioada Revoluției Culturale, altele au ajuns în muzeele lumii. Numeroasele statui rămase în grote impresionează, fiind văzute atât în apropiere cât și în depărtare, de pe vasul cu care am făcut o scurtă croazieră.

O altă experiență inedită a fost accesul la **Muntele Songshan** și la **Templul Shaolin**, locul nașterii artelor marțiale – Kung Fu – din care au derivat mai multe stiluri, scopul practicării acestora fiind armonia cu Tao, fortificarea trupului, agerimea minții, controlul voinței. De la distanță am privit terenurile de antrenament ce se întind pe zeci de hectare, ne-am strecurat prin mulțimea de vizitatori și am participat la un spectacol Kung Fu.

Experiențe turistice inedite am avut pe întregul traseu al excursiei, vizitând palate, pagode, muzee, ceainării, ateliere de prelucrat perle, mătase, jad, ceramică, ateliere ale creatorilor de artă, asistând la spectacole de teatru și circ. Ne-am bucurat de confortul călătoriei cu avionul, trenul, autocarul, metroul, telecabina, feribotul, vaporeșe tradiționale.

Experiențe interesante am avut admirând foaierele hotelurilor și restaurantelor, plimbându-ne prin parcuri publice, în croaziere pe Marele Canal, pe Yangzi, pe Lacul de Vest, prin grădini tradiționale, asistând la impresionante laser-show-uri seara în toate orașele vizitate, parcurgând câțiva km de junglă, savurând mâncăruri chinezești. Ne-am bucurat, de asemenea, de ospitalitatea excelentă a gazdelor pretutindeni, de competența ghizilor, ghidul general, King, foarte simpatic, mereu îngrijorat să nu ne rătăcim și ne număra de fiecare dată “ca pe boboci”. Am beneficiat, în fiecare oraș de ghizi locali, extrem de agreabili și de competenți.

Destinații turistice speciale care ne-au creat stări de confort fizic și estetic au fost grădinile. Construirea **grădinilor** este o artă străveche, de mare rafinament, creatorii fiind artiști ce asamblează spații naturale luxuriante și

miniaturale cu semnificații filosofice profunde, cu efecte estetice rafinate și subtile. Asemenea grădini am vizitat în **Beijing, Suzhou** (Sugiu), **Hangzhou** (Hangiu), **Shanghai**. În asemenea spații create după stricte reguli Feng Shui, ne-am delectat privind pavilioanele cu acoperișuri în forma cozii de rândunică, zidurile cu silueta dragonului, podețele, iazurile cu pești multicolori, cascade miniaturale, fântâni, insule minuscule legate prin canale, arbuști pitici, jardiniere înalte, stânci cu forme bizare – toate armonizate astfel încât privitorii se desprind de cotidian, ating niveluri elevate de trăiri estetice, meditează, contemplă. N-au exagerat cei care au apreciat grădinile ca fiind “paradise terestre”, unul dintre ei fiind venețianul Marco Polo, primul călător european în China, cu mărturii intrate în istorie.

De fiecare dată ne-am desprins cu greu din ambianța mirifică a grădinilor pentru a ne continua programul turistic. Am avut ocazia să ne apropiem și de modul tradițional de viață al poporului chinez, vizitând **Wuzhen** (Ugen), un sat acvatic, situat pe Marele Canal, vechi de 2000 de ani, cu mici poduri, cu bărci tradiționale, cu prăvălii vechi de sute de ani, loc pitoresc în care trăiesc oameni simpli ce oferă turiștilor prilejul să-și construiască o imagine despre “China profundă”.

Ne-am continuat drumul, cu trenul, și am ajuns în **Hangzhou** (Hangiu), supranumit, pe drept, “Paradisul terestru”, o altă fostă capitală istorică a Chinei, oraș ce a prosperat datorită comerțului cu mătase, oraș în care s-au dezvoltat științele și artele, de aceea a mai fost numit și “Florența Chinei”. Negustorul și călătorul venețian Marco Polo (1254-1324), primul european important ajuns pe tărâmul Chinei, l-a apreciat ca fiind cel mai atrăgător oraș pe care l-a vizitat. Ne-am delectat vizitând partea istorică a orașului, din mașină am privit frumoasele străzi comerciale iar pe *Lacul de Vest* am făcut o croazieră și am privit cu încântare împrejurimile acestuia. În

satul **Longjing**, un paradis al plantațiilor de ceai, am vizitat o Casă a Ceaiului, am servit un ceai și, cine a vrut, și-a cumpărat pungi și cutii de ceai, doar am fost în țara ceaiurilor.

Am ajuns în **Shanghai**, un oraș cu regim de provincie, situat în estul Chinei, port la Marea Chinei de Est, cu faima unui altfel de paradis, acela al aventurierilor, capitala financiară a Chinei, “Perla Orientului”, cum este supranumit. În limba chineză, Shanghai înseamnă “Regiunile de sus ale mării” sau “Deasupra mării” și este cel mai mare centru industrial al țării, al cincilea mare port din lume, cu una dintre cele mai mari densități de populație de pe glob, cu unul dintre cele mai mari volume de afaceri, un oraș cu peste 100 de instituții de cercetare, cu peste 50 de universități. Este situat în delta Fluviului Albastru / Yangzi, pe un afluent al acestuia, Huangpu, ce împarte orașul în două districte: **Pudong** și **Puxi**, legate prin poduri și autostrăzi suspendate. Shanghai nu are un trecut istoric îndepărtat și nu se remarcă prin clădiri-monumente vechi. Sunt de admirat însă clădiri cu arhitectură neoclasică din zonele concesiunilor: engleză, franceză, germană, rusă, japoneză, americană. În trecut a fost un obscur sat de pescari, astăzi este un oraș impunător cu construcții ultramoderne zgârie-nori, cu autostrăzi, piețe și poduri suspendate, un oraș cosmopolit, cu cele mai diferite interferențe de culturi și civilizații. Se află în continuă reconstrucție din anii ‘90, boom-ul economic a început în anul 1992 și continuă, de aceea contribuie cu 20-25 % la bugetul statului.

Shanghai impresionează prin câteva recorduri. Are cea mai extinsă rețea de metrou din lume (420 km) - aceasta include și trenul cu levitație magnetică (Maglev) ce face legătura dintre centrul orașului și aeroport și care circulă cu viteza minimă de 301 km/h și cu viteza maximă de 431 km/h. Are cea mai extinsă rețea de transport în comun (1000 de linii de autobuz), 6 străzi suspendate pe care nu circulă autocamioanele, bicicletele, motocicletele și

pietonii. Are cel mai mare șantier de construcții navale din lume și peste 600 de zgârie-nori și care, probabil, vor ajunge, în următorii ani, la 900.

Oricărui vizitator îi captează atenția și-i trezește uimirea și admirația **Centrul Financiar** din districtul Pudong, cu o înălțime de 492 m, cu 101 de etaje, cea mai mare clădire din China continentală, întrecută de Burj Khalifa din Dubai, cu înălțimea de 825 m, cu 168 de etaje, și de o clădire din Taipei, Taiwan. Impresionează întregul district **Pudong, Promenada Bund**, marile bulevarde precum **Nanjing Road**, locuri prin care am circulat și noi. Din **Turnul TV**, înalt de peste 400m, am avut o splendidă panoramă a orașului ultramodern și cosmopolit.

Am văzut doar macheta **Expoziției Universale Shanghai 2010** cu mascota **Hai Bao**, în chineză, “Comoara mărilor”. Cea mai mare Expoziție Universală de până acum, gigantul complex este situat pe malurile Huangpu, a fost inaugurat cu un spectacol impresionant. La marele eveniment internațional participă peste 200 de țări și organizații internaționale, fiecare cu pavilionul lor. România deține pavilionul **Greenopolis / Megalopolis Verde**, sub forma unui măr care ziua este verde iar noaptea este roșu. A fost construit de Firma “Shanghai Zhongyuan Construction Group”, pe o suprafață de 2 km².

Ne-am instruit în **Muzeul de Istorie**, cu exponate vechi din epoca fierului și a bronzului, exponate de ceramică, porțelan, piese numismatice, texte caligrafice vechi, valori etnografice. **Muzeul de Știință și Tehnică pentru Copii**, aflat într-o clădire ultramodernă, ne-a impresionat pentru ideea de a oferi copiilor un spațiu științific și tehnic care să-i instruiască și să le stimuleze interesul pentru domeniile științifice de vârf în biologie, electronică, astronomică, arhitectură etc.

Ne-am delectat în **Grădina Yuyuan**, cu pavilioane, poduri, stânci, dealuri, copaci, flori multicolore, iazuri cu pești, **din Templul Zeului Orașului**, am admirat cea mai prețioasă **statuie a lui Buddha** construită din jad alb și împodobită cu pietre prețioase.

Următoarea destinație turistică a fost **Macao**, zonă ce cuprinde: peninsula **Fo Shan** sau **Macao** cu orașul Macao și insulele – **Taipa** și **Coloane** ce se unesc prin poduri, autostrăzi și diguri. Fostă colonie portugheză, Macao a fost retrocedat, în 1999, Chinei care-i va respecta autonomia administrativă și economică timp de 50 de ani. Are un farmec aparte, în special în zona centrală, **Piața Largo do Seneto** și **Centrul istoric**, aflate în patrimoniul UNESCO. Se armonizează clădirile cu arhitectură tradițională chineză, cu stilurile arhitectonice orientale – indiene, occidentale – europene și americane, templele taoiste, budiste, confucianiste, bisericile creștine.

Ne-au impresionat ruinele **Bisericii Sfântul Paul**, conservată fiind doar fațada. Vechiul edificiu creștin a fost construit de Ordinul Iezuiților, la sfârșitul secolului al XVI-lea. Lăcașul de cult creștin a suferit trei incendii, a fost refăcut dar, trupele japoneze l-au incendiat, pe creștini (mulți erau japonezi) i-au răstignit. În muzeu se află exponate cu obiecte de cult și o criptă cu oasele creștinilor martiri.

Macao este capitala asiatică a jocurilor de noroc, “Las Vegasul din Extremul Orient”, are, se spune, peste 300 de cazinouri. Ne-a bucurat faptul că programul a inclus și vizitarea a două cazinouri: **Lisboa** și **Venezia**, acesta din urmă fiind recent intrat în circuit și considerat cel mai mare din lume. Ne-au impresionat opulența foaielor, eleganța stridentă, basoreliefurile și picturile împodobite cu sute de kg de aur. De la distanță am văzut săli de joc, “noi am rezistat tentației de a juca la ruletă”, în schimb ne-am fotografiat în locurile

permise, și, înainte de a pleca, am privit uimiți la reproducerea, în interiorul cazinoului, a Veneției cu poduri, canale, gondole și fațade ale clădirilor.

Ultima destinație turistică a fost **Hong Kong**, fostă colonie britanică, retrocedată Chinei în 1997, și care-și păstrează autonomia economică și administrativă timp de 50 de ani. Cu feribotul am călătorit de la Macao la Hong Kong, teritoriul fiind constituit din: insula **Hong Kong**, peninsula **Kowloon** și **Noile Teritorii** – 234 de insule, cele locuite fiind: **Lan Tao**, **Lama**, **Po Tai**. Ne așteptam să intrăm într-o zonă spectaculoasă și n-am fost dezamăgiți. Știam că Hong Kong este unul dintre cei patru tigri asiatici, alături de: Coreea de Sud, Singapore și Taiwan, că deține recorduri economice și financiare de excepție.

Ne-au impresionat “pădurile de zgârie nori”, în special din zona districtului financiar dominat de **Banca Turnului Chinezesc**, cu o înălțime de 370 m, podurile și autostrăzile suspendate, aeroportul ultramodern, arterele comerciale, în special **Nathan Road**, cu sute de magazine mici și mari, cu ornamentații estetice tradiționale. Programul a inclus vizitarea cu vaporețul a unui sat pescăresc – **Aberden**, casele oamenilor fiind în bărci. Cine a vrut, a vizitat Disneyland, cel mai mare parc de distracții din Asia.

La **Mănăstirea Po Lin** de pe insula **Lan Tao** am ajuns cu telecabina, am admirat cea mai mare **statuie a lui Buddha** din China, de 27 m înălțime, cu o greutate de 202 tone, statuie ce domină întreaga zonă. Am admirat basoreliefurile, natura înconjurătoare, ne-am fotografiat pretutindeni. O altă experiență turistică deosebită am avut vizitând insula **Lama** cu o stațiune frumoasă și parcurgând câțiva kilometri de junglă până la întâlnirea Oceanului Pacific cu Marea Chinei de Sud, unde am poposit pentru a face o baie și a ne relaxa.

Înainte de plecare, am vizitat **Templul Confucius**, ne-am relaxat în **Grădina Templului**, ne-am fotografiat lângă statuia marelui înțelept și cu greu ne-am desprins de vraja peisajului construit după regulile Feng Shui, ne-am îndreptat spre hotel pentru a ne aranja bagajele și a ne pregăti pentru zborul Hong Kong – Istanbul – București ce a durat 15 ore. Am avut timp să rememorăm, să retrăim secvențele unei excursii de excepție și să reflectăm la spusele marelui înțelept **Confucius**: *“Viața e făcută din atâtea lucruri care nu sunt decât o comedie, încât e mai bine uneori să o contempli și să surâzi decât să o trăiești”*.